

mišljanju o virtuelnosti mesta nastanka dela:¹²⁴ u suštini, ono nema čiste objektivne stvarnosti, ili se bar njegova fizička realnost ne može potpuno i dovoljno definisati, jer proishodi iz nekog događaja ili susreta s čitaocem.

¹²⁴ „Mesto književnog dela je, dakle, mesto gde se sreću tekst i čitalac. Ono nužno ima virtuelni karakter, jer ne može da se svede ni na realnost teksta ni na subjektivno raspoloženje čitaoca.“ (Nav. delo, 48–49).

2. Muzejsko

Umetnost i muzej

„Premestiti spomenike, sakupiti rasute fragmente, metodično srediti ostatke...“¹, govorio je ironično Katrmer de Kensi u svojoj oštroj kritici muzeja! Ne, nije svrha muzeja da postane skladište umetnosti. Naprotiv, doživljeno čitavim svojim postojanjem priziva muzej, zahtevajući od njega da zaista potvrdi funkciju prezentacije, što je već bila suština umetnosti. Umetnički gest pokazuje delove prostora, odlomke realnosti, koje odvaja od svega ostalog, pokušava da ih izdvoji sredstvima kojima raspolaže (površina, okvir za sliku, postolje za skulpturu), ali muzej im donosi još jednu dimenziju dajući institucionalni status toj funkciji izlaganja, što, nema sumnje, objašnjava prednost privremene izložbe (pokazati bez neophodnosti da se zadrži) u današnjim muzejima, dok je nekad to često bila samo dodatna manifestacija s namerom da se privuče nova publika.² Ponavljajući ih i produžavajući ih, muzej je potajno ušao u tok umetnosti, ne toliko kao institucija održavanja i čuvanja, već kroz izlagačku delatnost koja ima za cilj da dovede umetnost u kontakt s publikom. U tom smislu muzej svakako ima analogije s kon-

¹ A. C. Quatremère de Quincy, *Considérations morales sur la destination des ouvrages de l'art*, 57–58.

² Postoje muzeji čija je jedina svrha da organizuju izložbe, na primer, Nouveau musée de Villeurbanne. Podsetimo na velike internacionalne izložbe (Bijenale u Veneciji, Dokumenta de Kassel itd.) koje su u strogom smislu reči samo privremeni muzeji.

